

Gerda van Wageningen
Rosegaert Trilogie

Gerda van Wageningen

Rosegaert trilogie

Rosegaert

De rode freule van Rosegaert

Romance op Rosegaert

Uitgeverij Zomer & Keuning

ROSEGAERT

Hoofdstuk 1

In lichte draf trokken de twee glanzende paarden het rijtuig over de met bomen omzoomde grindweg, die van Zierikzee naar Schuddebeurs leidde. Zierikzee was de mooiste stad van het eiland Schouwen-Duiveland, al was de stad verarmd nu de afgelopen jaren de meekrapteelt zulke grote klappen had gekregen. Maar de eilandbewoners, die deze plaats kortweg aanduiden als ‘de stad’, zagen dat niet meer. Ze hielden van hun stad met de dikke kerktoren, de prachtige huizen, de havens waarvan men in de binnenstad bezig was een gedeelte te dempen. Men hield van de poorten en molens en vanzelfsprekend ook van de gezellige drukte die de wekelijkse marktdagen met zich meebrachten, als de boerenbevolking uit de wijde omtrek naar de stad kwam om haar producten te verkopen.

De man in het rijtuig dacht echter niet aan al dat moois. Hij had ook geen oog voor zijn hoestende koetsier, die de kilte van deze prille voorjaarsdag trotseerde ondanks zijn zware verkoudheid. Zorgen van personeel trok een man van zijn stand zich nooit aan, dat was de afdeling van zijn echtgenote, de jonkvrouwe van Rosegaert. Hij had zelfs geen oog voor het oogstrelende landschap van zijn woonplaats, dat als een groene oase achter de dijk lag, ginds voor hem uit. Lang geleden had die dijk Schouwen beveiligd tegen de Gouwe, het water dat het toen van Duiveland scheidde. Eeuwen geleden hadden mensenhanden dat water afgedamd, waarna het snel verzand was. Op zo’n zandrug lag nu het gehucht Schuddebeurs en op die zanderige grond groeiden de bossen zo weelderig als ze nooit op de omringende zware kleigronden konden doen. De bossen die de prachtige buitenhuizen in zich borgen, die de deftige Zierikzeeënaars daar al vele jaren geleden hadden laten bouwen. En Rosegaert was het mooiste van allemaal.

Jonkheer Theodoor van der Lek Boeije dacht aan niets van dat alles.

Hij zuchtte diep en streek verstrooid voor de zesde keer zijn fin-de-sièclekrulsnor glad. Hij had zorgen. Te veel zorgen. Niet de zorgen van de gewone man, die reikten niet verder dan het dagelijkse brood en het verkrijgen van de Hemelse Vrede. Dat waren in de ogen van de jonker geen échte zorgen. Uiteindelijk wist hij niet eens hoe een holle maag voelde.

Zojuist had jonker Theodoor zijn enige zoon naar het beurtschip gebracht en hij wist niet wanneer hij hem terug zou zien. Hij wist niet eens of hij hem wel terug wilde zien. François zou naar Antwerpen reizen en vandaar naar het verre Indië, om daar een oom te gaan helpen en net als hij suikerplanter te worden. François...

De jonkheer ging ongemakkelijk verzitten. Hij werd een beetje stijf, want de open landauer was eigenlijk een rijtuig dat je alleen met mooi weer kon gebruiken, maar hij wilde trots laten zien hoe hij zijn zoon wegbracht. Alsof het hem verdriet deed.

De deftige man zuchtte opnieuw en de koetsier snoot zijn neus tussen duim en wijsvinger, terwijl hij huiverend wegdook in zijn warme jas. De adel dacht niet om zieke werkmensen, mokte hij in stilte. Die vond alleen dat je dankbaar mocht zijn als je je brood kon verdienen en opstandigheid paste daar niet bij. Geen greintje medelijden had de man met zijn baas, al waren er de laatste tijd op het landgoed dingen gebeurd waar niemand het fijne van wist.

Dezelfde gedachten beslopen de jonker. François, veelbelovend en zijn oudste kind, vierentwintig was hij nu, was op het advocatenkantoor op een oneerlijkheid betrapt. Het had hem de grootste moeite gekost het hele geval in de doofpot te stoppen, maar dat was gelukkig gelukt. De oneerlijkheid was niet zo heel ernstig geweest, maar hij had beseft dat de jongen, met zijn enorme hang naar luxe, gemakkelijk opnieuw in de verleiding zou komen. Er was hem niets anders overgebleven dan hem weg te sturen, naar een oom van zijn vrouw die al jaren het zwarte schaap van de familie was vanwege zijn onverbeterlijke hang naar jonge meisjes. In Indië scheen dat geen moeilijkheden te geven, al kwam dat waarschijnlijk alleen doordat de mensen daar onderdanig waren en totaal afhankelijk van de willekeur der blanken. Ja, hij had *Max Havelaar* ook gelezen, maar was niet zo geschokt als de meeste mensen. Daar gebeurden dingen waarover je beter zwijgen kon. Niet voor niets stuurden

mensen hun onmogelijke familieleden naar ginds.

De paarden mochten eindelijk overgaan in de langzamer stap, nu ze het rijtuig tegen de dijk op moesten trekken. Paarden moesten voor de koetsen altijd draven, maar bij dijken was dat natuurlijk onmogelijk. Het ene paard briepte en de koetsier hoestte opnieuw.

Eindelijk, bijna thuis. De mensen wisten het niet, maar deze middag had hij een van de zwaarste ritten gemaakt van zijn hele leven. Je zoon, je enige zoon wegbrengen met de aannemelijke kans hem nooit weer te zien, dat was nog erger dan je moeder moeten begraven. De jonkheer moest toch een vreemde brok wegslikken, net toen de twee paarden in een gracieuze bocht de oprijlaan in draafden.

‘Stop eens, Hannes,’ bromde de jonker bars om zijn ontroering te verbergen, want mannen mochten daar nooit iets van laten blijken en zeker een man in zijn positie niet. Stel, dat de mensen gingen gissen. Roddel kon erger zijn dan de waarheid, wist hij.

‘Hoo...’ Met slechts een lichte schok kwam de landauer tot stilstand en de jonker stapte uit, blij even alleen te kunnen zijn voor hij zijn nerveuze echtgenote onder ogen moest komen. Constantia was die ochtend met zware hoofdpijn opgestaan. Ze was altijd snel van streek en nu was ze zeker naar bed gegaan en had Louise haar ongetwijfeld wat laudanum gegeven.

‘Ik loop het laatste stukje. Zeg tegen Marie dat ik zo meteen een kop hete, sterke koffie wil hebben in mijn kantoor.’

‘Jawel, mijnheer,’ kuchte de schorre Hannes tussen twee niesbuien door. De wielen van de koets knerpten op het grind van de oprijlaan.

Eindelijk werd het stil om de gezette man met het grijze haar, dat nu bijna geheel verborgen zat onder een hoge, zwarte hoed, maar waar je toch nog aan kon zien dat hij vroeger donkerblond was geweest. De hoge gestalte ging die middag in het begin van april van het jaar 1880 meer gebogen dan ooit tevoren. Soms waren er in een mensenleven dagen dat de last van het leven ineens járen zwaarder leek te drukken. Soms zou een man willen om voor even van alle verantwoordelijkheden te worden bevrijd. Verantwoordelijkheden die in zo groten getale op hem drukten.

De stilte van het park werd plotseling verscheurd door helder kinder-

gelach. ‘Ik heb een kikker in mijn zak,’ gilde een opgewonden, vrolijke meisjesstem.

Jeanne, dacht jonkheer Theodoor en zijn kromgebogen rug rechte zich weer, zijn grijze ogen lichtten op en een lach plooidde zich om de gewoonlijk zo strenge mond. Zijn oogappel, hun elfjarig nakomertje. Nog voor het meisjesgelach was weggestorven klonk er een ijzelijke kreet. Dat was Louise, wist jonker Theodoor feilloos. Jeanne haalde ongetwijfeld weer één van haar streken uit.

Hollende stappen over het grindpad, een in een fijne blauwe ruit geklede gestalte met smalle taille en hoge boezem kwam hijgend tevoorschijn, de jonge freule werd bij het hardlopen danig gehinderd door de zeer wijd uitstaande crinoline, die elegant om haar gestalte heen deinde.

‘Papa!’ Opluchting. ‘O, papa, Jeanne heeft kikkers gevangen met Hannes van de koetsier en nu... nu...’ Ze hijgde nog ontzet na vanwege de zojuist doorstane emotie. Haar ogen weerspiegelden een diep afgrijzen.

‘Stil maar, Louise,’ zei de jonker, die nu met moeite zijn glimlach verborgen wist te houden. ‘Jongedames hollen niet door de oprijlaan.’

‘Maar papa...’ klonk het verontwaardigd.

‘Jaja. Ik begrijp het wel.’ Meteen ving hij de verformfaaide rode werfelwind op, die achter het andere meisje was aangestormd. ‘Zo, Sjaantje, waar moet je met die kikker heen?’

‘In Louises nek,’ grijnsde de jonge wildebras.

‘Hm. Ik geef toe dat de decolletés die je zuster draagt tot veel stoutigheden uitnodigen, maar kikkers... Ik ben bang dat je te ver gaat, meisje. Laat me dat beest eens zien.’

‘Hier, een hele dikke.’ De bemodderde knuisten werden voorzichtig een klein stukje geopend. ‘Zie je, papa?’

‘Denk je niet dat het diertje liever zwemmen wil, Jeanne?’

Verbaasd keek het roodharige meisje naar hem op, met die vreemde grijsgroene ogen die zijn eigen grootmoeder lang, lang geleden ook had gehad. Het tere, blanke huidje had nu een rode blos van opwinding. Achter een struik stond een haveloos geklede jongen met zwart haar, aan wie alles zwart leek te zijn, van zijn ondoorgrondelijke ogen tot zijn zwarte, ongewassen knuisten toe. Hannes, de oudste zoon van zijn hoes-

tende koetsier, de enige speelkameraad die freule Jeanne op het landgoed had en met wie ze al kattenkwaad uithaalde sinds ze amper lopen kon. Hannes was een jaar of daaromtrent ouder dan zijn jongste dochter. Constantia maakte zich zorgen om het kind dat zo weinig leek te geven om mooie japonnetjes en nog nooit met poppen had gespeeld, maar wel met Hannes samen een vlot kon bouwen om in de eendenvijver mee te varen. Meestal deelde jonkheer Theodoor die zorgen, tot op zekere hoogte tenminste. Hij wist dat Constantia dacht dat Jeanne nooit een welopgevoede jongedame worden zou. Jeanne was zo totaal verschillend van Louise. Jeanne had altijd vieze vegen en gescheurde kleren gehad. Louise nooit.

‘Kom, je gaat nu onmiddellijk die kikker terugzetten. Hannes, neem Jeanne mee. Als die kikker weer zwemt, mogen jullie allebei in de keuken een glas limonade komen halen. Ik zal het je moeder zeggen, Hannes.’

Het tweetal stooft weg. De linkse onhandigheid die de jongen vertoonde zodra de jonkheer of andere deftige mensen in zijn buurt waren, was weer van hem afgevallen toen hij als een trouwe hond achter Jeanne aandraafde.

‘Zo, meisje, is het zo beter?’

Louise glimlachte opgelucht en hijgde niet langer van angst. Bevallig legde ze haar hand op zijn elleboog. ‘Dank u, papa. Was François erg terneergeslagen?’

‘Nee. Ik moet zeggen dat hij het niet eens zó erg leek te vinden om naar de Oost te gaan.’

Louise wist wat er gebeurd was. Ze was een lief, gevoelig meisje en ze voelde de pijn van haar vader.

‘Dat is ook zo, papa. Voor François is het allemaal één groot avontuur. Hij denkt daar hopen geld te kunnen verdienen zonder er veel voor te hoeven doen.’

‘Dat zou hem dan nog weleens tegen kunnen vallen,’ mompelde de oudere man, die zijn tweeënvijftig jaren op dat moment goed waren aan te zien.

‘Misschien, papa. U moet er niet verdrietig om zijn. Over een aantal jaren kan hij weer terugkomen, dan zijn de mensen vergeten dat hij zo plotseling vertrokken is. In het dorp denkt men dat er een meisje in het

spel is. Dat is kennelijk meestal zo met jonge heren die plotseling vertrekken.'

Een vrouw, dat zou beter te verteren zijn geweest dan opzettelijke oneerlijkheid om er zelf beter van te worden, dacht de oudere man zwijgend. 'Je bent een lief meisje. Maar er loeren duizend-en-een gevaren daar, kindje. De reis, die lang is en ook niet van risico's ontbloomt, veel vreselijke ziektes die men in de tropen kan oplopen naast de gewone epidemieën als cholera, en dan zwijg ik nog over de wilde beesten die mensen soms aanvallen... Er zijn er zo velen die nooit van zo'n reis terugkeren.'

'Toe, papa!'

'Ja, nu lijkt ik warempel je moeder wel. Hoe is het met haar?'

'Ze slaapt, eindelijk.'

'Mooi.'

'Drinkt u eerst maar eens een kop koffie en een goed glas cognac, papa. Dat zal u opmonteren.'

Hij drukte de smalle meisjeshand op zijn arm. 'Lief kind.'

Ze waren samen het pad verder afgelopen, de struiken hielden op enginds over het gazon strekte zich het mooie witgepleisterde huis uit. Rosegaert, zijn buitengoed. Trots vervulde de man en joeg de bittere gedachten weer enigszins naar de achtergrond. Rosegaert was zijn erfdeel, zijn levensdoel. En misschien was de baby die Constantia droeg wel weer een zoon. Zoveel jaar na Jeanne kwam er verrassend genoeg nóg een kind, waarop ze helemaal niet meer gerekend hadden. Constantia was al tweeënveertig. Ze was een beetje bang voor de nieuwe zwangerschap nu ze ouder werd, maar boerenvrouwen kregen doorgaans aan de lopende band kinderen, ook als ze de veertig reeds gepasseerd waren. Constantia was natuurlijk niet zo sterk, maar toch.

Sommigen vonden het een schande om je vrouw op die leeftijd nog een kind te bezorgen. Mannen van zijn generatie en zijn stand gingen meestal naar mooie vrouwen met wie ze niet getrouwd waren, om hun verlangens te stillen. De jonker zuchtte opnieuw, heel licht nu.

'Papa...' Louise eiste opnieuw zijn aandacht op. 'U zei gisteren dat u me over iets spreken wilde,' ging ze aarzelend verder. 'Kan dat nu, nu mama nog slaapt?'

‘Straks, Louise, straks. Eerst heb ik behoefte aan die kop sterke koffie. Kom straks maar naar mijn kantoor.’ Toen beende de jonker weg en liet hij het meisje alleen achter.

Slechts vanuit de verte waren de kinderstemmen nog te horen. Verder was alles stil geworden. De bomen in de grote tuin waarvan de meeste nog kaal waren, al stonden de knoppen op springen, hielden hun takken onbeweeglijk in de zwakke, maar kille voorjaarswind. Het frêle meisje huiverde in haar middagjapon. De omslagdoek was ze verloren toen ze was weggevlucht voor dat afschuwelijke beest. Bedachtzaam streek Louise haar japon glad. Ze had wel een idee waarover papa haar spreken wilde. Lieve help, hij had het dit afgelopen jaar zo vaak over een huwelijk gehad. Hij was met mama getrouwd toen die pas zeventien was en zij was inmiddels al eenentwintig. En nu François weg was... Er was geen directe opvolger meer voor het landgoed. Natuurlijk, misschien kwam haar broer na jaren weer terug uit de Oost. Maar als dat niet zo was...

Peinzend gleden haar blikken over het grote gazon, dat omzoomd was met cipressen en rododendrons. Het huis kon je vanaf het hek aan het begin van de oprijlaan zien liggen, maar het pad zelf slingerde zich dwars door het geboomte naar de zijkant van het huis om daar tussen de voordeur en de stallen een kleine rondte te vormen, waar rijtuigen alle ruimte hadden om te keren. Haar vader zag ze niet meer. Die zou zijn eerste teug cognac wel achter de kiezen hebben. Ach, dat begreep ze wel. Het was voor iedereen een zware dag, maar voor papa het meest.

Kijk, nu braken een paar zonnestrallen door de bewolking heen en de witte gevel van Rosegaert lichtte hel op onder hun streling. Rosegaert!

Louise glimlachte en de peinzende blik verdween uit haar ogen. Rosegaert, het huis waar ze was geboren en was opgegroeid, het prachtige buitengoed dat haar vader had geërfd omdat hij de jongste zoon was en oom het mooie grachtenpand en de advocatenpraktijk in Zierikzee had gekregen. Zou Rosegaert dan eens van haar kunnen zijn? Ze bloosde verward over deze gedachte. De blik in de grijze ogen werd nog lichter. Kijk nu toch eens, hoe het huis zich in de zon koesterde. Het was beslist het mooiste huis dat ze kende.

In het midden was een uitbouw die ze de koepel noemden, een restant van het oude huis dat haar grootvader jaren geleden had laten moderniseren. In het midden waren openslaande deuren die toegang gaven tot een bordes en een terras; de grote kamer had nog twee schuin weglopende zijramen en werd gebruikt als salon. Aan weerszijden van de salon waren nog elk twee ramen, aan de linkerkant die van de grote eetkamer en aan de andere kant die van het kamertje waar vroeger grootvader had gewoond en dat nu niet meer gebruikt werd, met daarnaast het kantoor van papa. De ingang lag aan de zijkant van het huis met eveneens een bordes ervoor. Aan de andere kant van de lange zijde had papa vorig jaar een grote serre laten aanbouwen.

Op de eerste verdieping waren evenzovele ramen, boven en beneden gesierd met groen geverfde zonblindes. Het hoge, rode pannendak bekroonde het geheel, opgesierd door een driehoekige timpaan, waarin een rond raampje zat.

De voorname bepleistering van het huis zat alleen aan de voorkant, die men vanaf de weg kon zien. De achterkant van het huis was gewoon van baksteen en werd geheel door de omringende bossen omsloten. Er hoorde veel bos bij Rosegaert en elk jaar werd daarvan een zevende deel gekapt. Dat hout was zeer gewild als boerengeriefhout en ook bij de vissers. De stronken van de bomen bleven wel staan en konden dan weer opnieuw uitlopen in de volgende zeven jaar. Brandhout leverden de bossen ook en brandhout was schaars in de streek. De armste mensen droogden mest met stro, alleen als je het kon betalen kocht je turf of hout. Ooit had keizer Karel V toestemming verleend om op Schouwen overal langs 's Heren wegen bomen te planten, omdat men zo om brandhout verlegen zat op het eiland. De wegen waren dan ook overal met mooie bomen omzoomd, maar het brandhout was schaars gebleven. Het hout van Rosegaert bracht ook daarom altijd een beste prijs op. De jaarlijkse houtkap behoorde met de over het hele eiland bekende Pinksterkermis tot de hoogtepunten in Louises leven.

Het meisje huiverde opnieuw, maar ze had het niet langer koud. In luttele maanden tijd was haar hele leventje totaal veranderd. Mama, die altijd het vrolijke en nerveuze middelpunt van het gezin was geweest, was zwak en angstig door de onverwachte zwangerschap. François was

weg, misschien wel voorgoed. Hij had hun geslacht bijna in de schande gestort. En haarzelf wachtte een huwelijk, daar was ze zeker van. Nee, ze had het echt niet langer koud. Er was een vreemd soort opwinding over haar heen gekomen. Een gevoel dat ze nooit eerder had gekend. Natuurlijk, de nieuwe baby kon een jongetje zijn... Maar toch... Stel, dat ze niet zou hoeven te vertrekken, dat ze kon trouwen en dan toch op Rosegaert blijven wonen. Zou dat mogelijk zijn?

Ja, Louise was behoorlijk opgewonden door de gedachten die elkaar ineens zo snel opvolgden en die heel haar rustige leventje ondersteboven gooiden.

Kom, papa zou zijn koffie al lang ophebben. Ze had zelf trouwens ook wel behoefte aan een kopje. Ze wilde zich eerst sterken voor datgene wat ongetwijfeld nog komen ging.

Louise stak langzaam het gazon over. Op het terras aarzelde ze even, dan ging ze de koepelkamer voorbij en repte zich naar de achterkant van het huis, de keukendeur door. Als ze een kop hete koffie ophad, was ze in staat alles, álles onder ogen te zien.

In de keuken was het warm en gezellig en vol mensen. Marie, de vrouw van de koetsier, die de huishouding deed, was druk in de weer. Uit een grote ketel schonk ze koffie in voor het voltallige personeel van Rosegaert. Drie dienstbodes, namelijk twee binnenmeisjes en een keukenmeid, Hannes, die koetsier was en tegelijkertijd huisknecht, wat wilde zeggen dat hij de gasten moest helpen met hun jassen en samen met het oudste binnenmeisje aan tafel moest bedienen. Zijn hulp, de jonge Krelis, moest hem vervangen als dat nodig was en was juist teruggekeerd met de lege kofferwagen, en hij moest ook zorgen voor de kachels, het water en dergelijke dingen meer. Dan waren er de tuinbaas en zijn hulp, die ook voor de beesten zorgen moest. Behalve voor de paarden, dat was weer Hannes' taak. Daarnaast waren er nog een wasvrouw die op maandag en dinsdag kwam en een naaister die eenmaal per week verstelwerk deed. Op vrijdag was er ook een werkvrouw voor het grove werk. Maar nu waren alleen Rosegaerts vaste krachten in de keuken. In een hoekje weggedoken zaten Jeanne en de kleine Hannes aan hun limonade, en hun kleverige toeten verrieden dat ze ook een handvol rozijnen hadden gekregen.

Het was gezellig in de keuken, maar de stemmen vielen stil toen de jonge freule ineens in hun midden verscheen. Eens, schoot het als een bliksemflits door Louise heen, zou ze misschien zelf de leiding hebben over het grote huishouden. En hoewel ze een hekel aan zichzelf had, hamerde haar hart ineens van pure opwinding onder het strak ingeregen korset.

In de overvolle keuken blokkeerde ze alles met haar wijduitstaande rok. ‘Ik zou graag ook een kop koffie willen, Marie,’ zei ze met zachte stem.

‘Natuurlijk, freule Louise. Ik zal het meteen naar de salon brengen.’

‘Is papa nog in het kantoor?’

‘Vanzelf, freule Louise.’ Ach ja, daar bewaarde hij zijn goede sigaren en de dure cognac die hij speciaal uit Frankrijk liet komen. Het meisje wurmde zich tussen de stoelen door, en deed net of ze niet zag hoe Krelis grinnikte toen haar crinoline in het gedrang onbehoorlijk opveerde en zeker haar enkels en halve kuit liet zien, hetgeen als zeer onbehoorlijk gold.

De zachte blos maakte plaats voor een gloeiend rode kleur en het bonken van haar hart bedaarde niet. Louise haastte zich allesbehalve damesachtig naar de salon. Alle opwinding was haar bijna te veel geworden.

Hoofdstuk 2

‘Alphonsus van Borrendamme!’ Haar overslaande stem verried Louises ontzetting. ‘Maar papa...’

‘Van enige dwang is natuurlijk geen sprake,’ klonk de stem van jonkheer Theodoor vermoeid. ‘Als je er goed over nadenkt zul je moeten toegeven dat dit een schitterende partij is. Hun landgoed Torensteijn ligt tegen de Walcherse duinen aan. Je zult er een boeiend gezelschapsleven kunnen leiden met vrouwen van je eigen stand. De familie Van Borrendamme is welgesteld als weinig anderen en je weet dat al te veel buitens

er tegenwoordig verwaarloosd bij liggen, omdat de bewoners in geldnood zijn geraakt. Je zult het beter krijgen dan je nu gewend bent, Louise.'

'Maar papa...' zei ze opnieuw, totaal van haar stuk gebracht en nu met tranen in haar stem. Natuurlijk, ze kende de familie Van Borrendamme. Eens was ze met oudtante Adriana op Torensteijn op bezoek geweest. Tante mocht de douairière Van Borrendamme niet erg en wat Louise vooral was bijgebleven, was de kilte van dat bezoek. Tante was erg streng en ze had altijd een hekel gehad aan die verplichte logeerpartijtjes in haar jeugd, maar de douairière was hooghartig en onvriendelijk geweest, ook tegen het kind. Ze rilde.

'Als ik maar minstens op Schouwen kon blijven wonen,' probeerde de jonge freule met een gevoel van wanhoop, dat langzaam in haar omhoogkroop. Eerst het afscheid van François, dan de nerveuze toestanden met mama en toen dit, het was werkelijk te veel op één dag. Papa vulde zijn cognacglas bij en Louise had op dat moment zelf ook graag een hartversterkend slokje willen hebben.

'Wat vindt mama ervan?' vroeg ze bevend.

'Louise, mama is het vanzelfsprekend geheel met me eens. Zo'n huwelijk zal ik niet nogmaals voor je kunnen arrangeren. Je hebt Alphonso immers een paar maal ontmoet. Hij is zeer van je gecharmeerd. De rest is nu aan jou. Je moet de kwestie zorgvuldig overwegen. Het is weliswaar niet de eerste kans die je hebt gekregen, maar het zou weleens de laatste kunnen zijn. Je bent niet meer zo héél jong, meisje.'

'Maar ik hou niet van hem.'

'Dat komt wel als je eenmaal getrouwd bent. Zo gaat dat altijd.'

Zo ging dat zelden, dacht ze eigenwijs. Maar het huwelijk was voor altijd en de meeste mensen legden zich ten slotte bij de situatie neer. Uit liefde werd zelden of nooit getrouwd. Niet bij de adel en ook niet bij de boeren. Men keek naar geld en goed. Dat veilig te stellen voor de toekomst werd verreweg als waardevoller beschouwd dan een even vluchtig als moeilijk te bepalen gevoel dat liefde nu eenmaal was. Mannen konden de liefde zonder veel bezwaren elders halen en vrouwen konden al hun liefde aan hun kinderen schenken. Dat moest hun voldoende zijn.

'Louise, je moet er echt grondig over nadenken. Je bent immers al

eenentwintig. Zo'n goed aanzoek krijg je beslist niet nog eens. Je hebt door je kieskeurigheid al zoveel kansen voorbij laten gaan.'

'Goed, papa, ik zal erover nadenken,' beloofde ze met tegenzin. 'Maar als ik het echt niet wil, papa?'

'Alphonsus heeft me een week geleden officieel om je hand gevraagd en zijn familie is zeer invloedrijk, kind.'

'Hij is toen niet op Rosegaert geweest.' Dat wist ze heel zeker.

'Ik heb hem op het gemeentehuis ontmoet.'

'Wel, de moeite om nog even door te rijden was hem zeker te veel.' Het klonk schamper, daar kon ze niets aan doen.

'Louise!' Papa werd boos. Ach, ook voor hem was het allemaal te veel. Ze begreep het wel, maar toch... Ze voelde zich zo vreemd gekwetst door zo'n onpersoonlijk aanzoek en door papa's onverschilligheid ten opzichte van haar gevoelens. Ze voelde zich min of meer alsof ze te koop werd aangeboden als een mooi merrieveulen. Bekeken en geschat op haar waarde. Een sieraad voor het voorname Torensteijn en waardig om het voorname geslacht Van Borrendamme een stamhouder te schenken. Bah! Een hartgrondige afkeer welke onberedeneerd omhoog. Wat wilde ze dan? Had ze niet altijd geweten dat het zo zou gaan?

De jonge freule wist met grote krachtsinspanning haar opgekomen afkeer te verbergen. Iets in haar vaders stem waarschuwde haar niet te ver te gaan. Papa was een beste man, maar hij was gewend zijn zin door te drijven. Hij zou dat ook nu doen en dan toch zeggen dat er van dwang geen sprake was geweest. Daar zou hij zelf dan nog van overtuigd zijn ook. Mama was weliswaar een schat, maar ze had nooit de kracht gehad om zich tegenover haar man te laten gelden. Vreemd, dat François zoveel op mama leek, haar zwakte had geërfd om moeilijkheden uit de weg te gaan en ook haar hang naar luxe, maar dat zowel Jeanne als zijzelf veel van papa's onverzettelijkheid had meegekregen, zoals ook zijn levenslust en zijn diepgewortelde liefde voor het eiland waar ze woonden. Toch waren Jeanne en zijzelf verder heel verschillend.

Louise rechtte haar rug. Het beste wat ze nu bereiken kon, was uitsstel.

'De kwestie van het aanzoek overvalt me, papa.'

'Dat weet ik, Louise. Maar je zult zeker verstandig willen zijn. Laat

me over een paar dagen je antwoord maar weten.’ De jonker stond op en Louise wist dat hij hun gesprek als geëindigd beschouwde. Voor hem was er eenvoudig geen twijfel mogelijk.

Verslagen liep ze de tuin weer in. Gedachteloos ging ze het slingerpaadje in, dat door de massieve hoeveelheid hoog opgaand hout leidde. Er stonden statige bomen in het bos van Rosegaert. Niet in de stukken die regelmatig gekapt werden, maar in het siergedeelte. Voor het huis stonden twee notenbomen met hun oude, brede kruinen en een hier zeldzaam omvangrijke plataan. Verderop stonden een paar statige eiken en ook een prachtige bruingekleurde beuk. De oude bomen van het landgoed werden gekoesterd als kostbaarheden. Ze gaven het park om het huis aanzien, ze verleenden ook een zeldzame rust aan de omgeving, die je bij jong hout nooit vond

Louise volgde het slingerpad gedachteloos en kwam op een bruggetje, dat in een hoge boog over een niervormige eendenvijver lag. Het water was zo glad als een spiegel en de bomen en struiken aan de oevers spiegelde zich in het stille vlak. Als vanzelf bleef de jonge freule staan, maar haar ogen namen de fraaie beelden niet echt in zich op. Ze staarden over de boomkruinen heen, waar de zon opnieuw probeerde tussen de wolken door te komen.

Verderop snaterden een paar eenden en even later zag ze de witte en gekleurde diertjes hoopvol naar het bruggetje zwemmen. Eindelijk glimlachte ze. Wat er ook gebeurde, de wereld draaide door. Zorgen of niet. Het was hier allemaal zo gewoon, dat je wel móést relativieren.

Direct over het bruggetje was een grasveldje, dat een tiental meter langs het water liep eer de struiken weer bergplaatsen boden aan eenden en waterhoentjes en ook aan een grote verscheidenheid aan vogels. Haar leven lang had ze hier in strenge wintertijden voer gebracht. Toen had ze nooit beseft hoe heerlijk het was om kind te zijn en van grote zorgen nog geen weet te hebben.

Louise stak het grasveld over naar het heuveltje, ooit door mensenheden opgeworpen met daarbovenop het prieel, dat enerzijds uitzicht bood op de vijver en aan de andere kant, tussen de bomen door, de velden in de verte liet zien. Onder de grote bomen door zag je daar de groene weilanden met de koeien erin als zwarte vlekken, of het grauw

van de schapen en zo hier en daar een bruin paard. De paarden mochten de wei in, zodat ze niet de kolder zouden krijgen als ze binnenkort voor de eg gespannen werden.

In het witgeschilderde prieel werd op warme zomerdagen thee gedronken. Papa trok er zich weleens terug met een gast als hij rustig wilde praten en een sigaar roken, en soms ook was Louise er als kind naartoe verbannen als het huis vol gasten was geweest en de kinderen te druk waren. Hier had ze zo veel gelukkige uren doorgebracht. Was het een wonder dat haar voeten haar als vanzelf hierheen hadden gedragen?

Ze ging op een van de banken zitten en keek over de landerijen het dichtst naast het bos. Ze behoorden tot de boerderij van haar vader, maar die natuurlijk verpacht was. De boer leverde boter en melk aan het landgoed en het vlees dat bij hen op tafel kwam, was bij de pachter geslacht.

Kom, hield het meisje zichzelf voor, nu heb je genoeg gemijmerd. Nu moet je alles grondig overdenken. Zorgvuldig liet Louise haar gedachten gaan over het bezoek dat ze jaren geleden met tante aan Torensteijn had gebracht. Natuurlijk had papa gelijk. Het was ontegenzeggelijk een prachtig landgoed en Alphonsus zou een betere partij zijn dan ze ooit had kunnen dromen. Maar hij stond haar tegen en dat was nooit anders geweest.

Vorige zomer was er op een dag een prachtig rijtuig op Rosegaert voorgereden met daarin Alphonsus, zijn moeder en zijn jongere broer. Ze had het bezoek toen alleen maar vervelend gevonden en er verder niet over nagedacht. Zou hij toen al gedacht hebben aan... Ze rilde weer bij de herinnering. Alphonsus had weliswaar zo'n beetje achter haar aan gelopen, had willen praten en bovenal lopen opscheppen over zijn eigen huis, waar alles mooier was en vooral groter dan op Rosegaert. Zelfs al was dat waar, Rosegaert was haar thuis en voor haar het mooiste plekje op de wereld. Ze hield van het huis, van de grond, van het kleine dorp zo dicht bij de prachtige oude stad. Van heel Schouwen hield ze. Hier woonde haar familie, en op de buitens die in Schuddebeurs stonden, waren bijna alle bewoners aan elkaar verwant. Ze had zelfs een oom die op het kasteel van Haamstede woonde en waar ze weleens te logeren was geweest. Nergens was haar geboortegrond zo mooi als in de wilde,

woeste duingronden met het eeuwig stuivende zand waarover de boeren steen en been klaagden en waar het elke dag weer anders was. Waar de meeuwen krijsend over de goudgele duintoppen scheerden en waar grassen in de wind bogen als wilden ze dat zuivere landschap met al hun buigzame kracht beschermen. Hier op het eiland leek de wind altijd aan je kleren te rukken. Heerlijk vond ze dat.

Ho, riep ze zichzelf tot de orde. Torensteijn lag immers ook in een duingebied. Je moet wel eerlijk blijven, Louise.

Ze zuchtte. Dat was het dus niet. Ze hield gewoon van haar geboortegrond. Zelfs al zag het er ergens anders precies zo uit, voor haar zou het toch altijd anders zijn. Ze wilde hier niet weg, om alleen te zijn bij een vreemde die voortaan net zoveel over haar te zeggen zou hebben als papa nu.

Kijk, ze had haar vriendinnen wel horen praten over verliefd zijn. Dan leek het alsof de jongeman in kwestie het middelpunt van de wereld was. Ze wist niet hoe zoiets voelde, maar ze besepte terdege dat dergelijke gevoelens bestonden en dan zou immers alles anders zijn. Mama was indertijd ook van Walcheren gekomen om met papa te trouwen.

Maar ze hield niet van Alphonsus. Integendeel, ze had een oprechte afkeer van hem.

Ineens giechelde Louise meisjesachtig. Alphonsus was lang en slungelig en al bijna dertig. Zijn ingevallen wangen gaven hem iets ascetisch en zijn bruine hondenogen waren bij dat laatste bezoek doorlopend op haar gericht geweest. Ze rilde, maar niet van de kou. Het was net of die ogen dwars door alles heen hadden gekeken. Nee, hoe ze het ook wendde of keerde, ze had een afkeer van de man met wie papa haar wilde laten trouwen. Alleen die naam al, trouwens. En Fons, hè nee! Het was jammer voor papa, maar ze kon haar leven niet opofferen alleen om hem een plezier te doen.

Toen werd Louise kalm. Ze stond op en sloeg het stof van haar rokken. Ze wilde niet weggaan van Rosegaert, zeker niet nu François er ook niet meer was. Dat zou ze tegen papa zeggen. Het zou een moeilijk gesprek worden, maar ze kón eenvoudig niet anders. Papa hield van haar. Hij zou het toch wel willen begrijpen?

Toen de jonge freule naar het huis terugwandelde, besloot ze dat ze het best tegen mama kon zeggen dat ze echt niet met Alphonsus kon trouwen. Via mama zou papa waarschijnlijk meer openstaan voor haar argumenten. Papa zou dan niet meer kunnen zeggen dat ze wel moest en tegelijkertijd beweren dat hij haar nooit zou dwingen. Er waren immers vele manieren om iemand te dwingen? Doorlopende afkeuring was haast niet vol te houden als je in een afhankelijke positie verkeerde. En vrouwen waren altijd afhankelijk. Nee, bij dit gevecht zou ze mama's hulp nodig hebben. Want dat het een gevecht zou worden, stond voor Louise wel vast.

Zodra ze thuis was, sloop ze op haar tenen de trap op. De lange gang op Rosegaert liep aan de achterkant van het huis langs alle kamers. Overal waren deuren die toegang gaven tot de kamers aan de voorzijde en ook tot het souterrain waar de grote keuken, de kelders en de waskamers waren.

De grote slaapkamer van haar ouders bevond zich direct boven de koepelkamer en bezat dezelfde uitbouw als de salon. In het grote mahoniehouten bed leek de gestalte van haar moeder maar nietig. Ze lag zo stil. Zou ze nog slapen?

'Mama,' fluisterde Louise vanaf de deur.

'Ik ben wakker. Is papa al terug?'

'Ja. Hij is in zijn kantoor.'

'Ik zal proberen om op te staan.'

'Ga maar lekker zitten. Zal ik een kopje koffie voor u halen?' bood Louise aan. Mama zag zo bleek.

'Graag, kind.'

'Wilt u nog wat laudanumdruppels hebben?'

'Nee, nee, maar koffie zal wel smaken. Ik heb anders behoorlijk hoofdpijn.'

Ontegenzeggelijk was mama verwend, maar Louise wilde zich nu nergens meer aan ergeren. 'Hebt u dan liever thee?'

'Ja, lieverd, thee smaakt me beter als ik hoofdpijn heb.'

Het meisje schudde geduldig de kussens op en hielp haar moeder overeind. Onder de nachtpon bolde de buik al aardig op. Mama was nu zes maanden zwanger. De baby begon haar 's nachts wakker te houden.

Daardoor kwam het dat mama zo vaak moe en lusteloos was, prikkelbaar zelfs. De haren van de jonkvrouwe van Rosegaert begonnen aan de slapen reeds grijze sporen te vertonen. Een zwangerschap op gevorderde leeftijd was zeker geen sinecure. Mama was dan ook niet erg blij met haar toestand, wist Louise van Marie. Ze was bang, dat bovenal. Maar waarom? Als mama haar kleine ongemakjes kon vergeten, was ze verder heel gezond. En alles ging immers zoals het gaan moest?

Een paar minuten later zette Louise een dienblaadje op het nachtkastje. ‘Hier, mama. Drink maar lekker op. Dan voelt u zich beslist een stuk beter.’

‘Dank je, Louise. Je bent een lief kind.’ Mama nipte voorzichtig aan het dunne porseleinen kopje.

‘Mama, ik wilde u iets vragen.’

‘Zo zo. En wat zit jou dan wel dwars?’ Mama leek inderdaad op te knappen. Ze glimlachte zelfs.

Louise schonk haar theekopje nog eens vol. ‘Papa heeft zojuist met me gesproken over een huwelijk.’

‘Ach, natuurlijk. Alphonsus van Borrendamme. Gisteren heeft papa het aan mij en François verteld. Je broer zei blij te zijn dat je snel zou trouwen. Het monterde ons beiden op te weten dat je zo’n goede partij zult doen.’

‘Mama, ik denk...’

‘O, ik ben toch zo blij voor je, Louise. Zo’n schitterend huwelijk, stel je voor.’

De moed zonk Louise in de schoenen. ‘Ik wil het aanzoek afwijzen,’ bekende ze bedrukt.

‘Afwijzen?’ Mama’s ogen vulden zich met schrik en onbegrip. ‘Dat kun je niet menen, Louise. Zo’n aardige jongeman en zo’n goede familie.’

‘Ik vind hem akelig.’

‘Er is echt niets akeligs aan Alphonsus.’

Louise boog het hoofd. ‘Ik dacht dat u mij zou begrijpen. De gedachte aan dat huwelijk vervult me met weerzin. Echt waar.’

‘Dat komt alleen maar omdat je nog aan de gedachte moet wennen.’

‘Nee, dat denk ik niet. Ik heb Alphonsus maar enkele malen ontmoet en ik weet zeker dat ik hem niet mag.’

‘Ah! Je wilt hem vaker zien en hem beter leren kennen voor je een besluit neemt. Is dat het, Louise?’

Louise aarzelde, kort maar duidelijk zichtbaar. Ze was heel zeker van haar gevoelens, maar tegelijkertijd beseftte ze dat daar op dit moment geen begrip voor bestond. Uitstel was waarschijnlijk het beste dat voorlopig haalbaar was.

‘Dat is toch redelijk, mama?’ fluisterde ze daarom met gebogen hoofd, terwijl ze haar teleurstelling om mama’s onbegrip dapper verborg. Ze moest voorlopig maar net doen alsof.

‘Ik begrijp het wel, kindje. Het huwelijk is inderdaad een hele stap. Zelf wil ik je graag nog op Rosegaert hebben, de komende zomer. Met de bevalling en zo in het vooruitzicht zou je me een dienst bewijzen als je mijn taken in het huishouden van me wilt overnemen. Dat is tegelijkertijd een goede oefening voor je, voor later. Het zou me zeer ontlasten als ik me daarmee niet meer bezig hoeft te houden. Zoals je weet voel ik me niet al te best. Ik moet goed rusten tot de geboorte achter de rug is.’

‘O, mama, mag ik dat? Een hele zomer op Rosegaert blijven zonder me te binden? De huishouding leiden?’ Dat was immers precies wat ze het liefst wilde? Als de nieuwe baby een jongetje zou zijn, zou Rosegaert zeker nooit van haar zijn, maar deze ene zomer zou ze kunnen doen alsof het toch zo was. Dat was bijna een Godsgeschenk. Ze zou van die zomer genieten en de herinneringen eraan zou ze later kunnen koesteren, want ook zonder Alphonsus zou er een tijd komen dat ze Rosegaert verlaten moest.

‘Dat is dan afgesproken,’ zei jonkvrouw Van der Lek Boeije onverwacht opgewekt. ‘Ik geloof dat ik me nu goed genoeg voel om op te staan.’

‘Fijn. François zou niet willen dat u ziek werd omdat u hem zo mist.’

‘Ach, mijn lieve François.’ Even vulden de mooie ogen zich met tranen. ‘Zal ik hem ooit nog terugzien, Louise?’

‘Vast wel, mama. U moet vertrouwen hebben.’

‘Je hebt gelijk. Zoals altijd, mijn nuchtere, praktische meisje. Nu, we hebben alles goed geregeld, hè? Weet je wat, ik zal de familie Van Borendamme hier uitnodigen met de pinksterkermis, half mei. Dan kun je hem wat beter leren kennen en dan kunnen er meteen verdere afspraken gemaakt worden. Zo goed?’

Louise kon niet anders doen dan knikken. Uitstel, nog even uitstel. Later zou ze wel weer zien. ‘Dank u, mama. Dank u wel.’

Ze haastte zich de slaapkamer uit om zich een poosje terug te trekken in haar eigen kamer aan het einde van de gang. Daar ging ze in de stoel bij het raam zitten en was dankbaar bij het vooruitzicht van de komende zomer. Zomer op Rosegaert. Het landgoed waarvan ze zo veel hield. Deze zomer mocht ze er in ieder geval nog wonen. En daarna... O, papa zou haar ten slotte wel begrijpen. Hij zou haar niets willen afdwingen. Ze kon altijd nog nee zeggen. Ze zou het echt wel volhouden om papa te weerstaan, als dat nodig mocht zijn.

Wilde ze dat dan werkelijk? Had papa gelijk als hij zei dat dit waarschijnlijk haar laatste kans op een goed huwelijk was? Werd ze oud? Ja, al haar vriendinnen waren getrouwd of tenminste verloofd. Als ze nee zei, bestond er wel degelijk de kans dat ze over zou schieten. Wilde ze dat dan? Als een oude jongejuffrouw op Rosegaert achterblijven, een beetje meewarig bekeken door al haar vroegere vriendinnen? Nooit kinderen hebben?

Nee, wist ze ineens zeker. Dat wilde ze evenmin. Dan kon ze nog beter Alphonsus nemen. Och, nee! Wat een probleem had ze ineens. Hoe kon ze kalm blijven als ze over zulke belangrijke dingen moest nadenken? Goed na moest denken omdat heel haar toekomst ervan afhing. Het beste aan een huwelijk was immers dat je kinderen kreeg? Kinderen om lief te hebben en te verzorgen. Zou ze dan niet in staat zijn de man maar op de koop toe te nemen? Zou ze misschien kunnen leren om Alphonsus te verdragen? Zou het kunnen dat je leerde je gevoel van walging te overwinnen? Ze wilde dat ze het wist.

Toen stond ze op. Ze moest niet langer piekeren. Het was nog niet zover. Wachten op een ander had ook geen zin. Ze kende immers niemand die ze wel wilde hebben. Ze was misschien niet eens in staat haar hart aan iemand te verliezen. Ze kende niemand in Schuddebeurs die in aanmerking kwam voor een huwelijk. Was dat wel zo geweest, dan was de keuze ook niet zo zwaar geweest. Dan had ze in het dorp kunnen blijven, in de nabijheid van Rosegaert... Dat was onmogelijk. Mama had haar altijd voorgehouden dat het het lot van een vrouw was op een goede dag haar geboortehuis vaarwel te moeten zeggen om een man te

volgen. Ze moest de realiteit niet uit het oog verliezen door een paar vage dromen na te volgen, hoe moeilijk het ook zou zijn. Ze moest nadenken. Goed nadenken. Ze had nu in ieder geval de tijd tot de kermis. Misschien viel Alphonsus ten slotte toch wel mee?

Verdraaid, wat was dat nu? Achter een boom, Louise kon het nog net zien, stonden Jeanne en Hannes. Ze wist zeker dat de kinderen iets in hun schild voerden. De veldwachter liep juist achterom om papa verslag uit te brengen van het een of ander, zoals hij ook elke morgen om orders kwam vragen voor papa naar Noordgouwe vertrok, naar het gemeentehuis. Zoals altijd had de veldwachter een sigaar in zijn mond, die hij evenwel steevast weggooide eer hij het grote huis binnenging, omdat het niet passend was om in papa's bijzijn een sigaar te roken.

Hannes dook tevoorschijn en raapte de nog brandende sigarenpeuk op, stak hem in zijn mond en hoestte.

Louise legde een hand voor haar mond toen ze zag dat hij het peukje daarna aan Jeanne gaf, die er eveneens een trekje van nam. Ze blies de rookwolk meteen weer uit en hoestte niet. Ze hadden dit beslist vaker gedaan, de kwajongens. Louise vermande zich en onderdrukte de impuls om naar beneden te rennen en haar zusje op het matje te roepen. Ze zou er in het vervolg goed op letten. Ze had de hele zomer. Een hele, lange zomer!

Maar die zomer zou zeker niet zo zorgeloos worden als Louise op dat moment nog dacht.

Hoofdstuk 3

‘Adam en Eva,
die zaten in een hutje.
Ze zouden karnemelk koken
en vochten om een grutje.’

Deze prachtige omnibus begint met *Rosegaert*. Het jaar 1880 dreigt voor jonkheer Theodoor van der Lek Boeije een rampjaar te worden. Zijn kinderen baren hem de nodige zorgen. Als bovendien zijn vrouw ziek wordt is de ellende compleet.

In *De rode freule van Rosegaert* neemt freule Jeanne door eenzaamheid en de naderende dood van haar vader een ingrijpende beslissing, die ze later diep betreurt. Hoe moeilijk ook, ze probeert zich erbij neer te leggen.

In het laatste deel, *Romance op Rosegaert*, beheert jonkheer Frederik van der Os van IJsselstein het landgoed Rosegaert voor zijn moeder, de alom geliefde douairière Jeanne. Tijdens een feest valt zijn oog op een eenvoudig dienstmeisje. Toch maakt hij geheel volgens de regels de deftige Bea van Moorelse het hof.

De *Rosegaert trilogie* behoort tot de favorieten van auteur Gerda van Wageningen (1946), die in haar lange schrijverscarrière al meer dan honderd boeken publiceerde.

Z&K

ISBN 978 94 019 0868 9 NUR 342

9 789401 908689

www.zomerenkeuning.nl